

למי מותר לטום?

לסערת דוחות מיוחדת במינה זכתה ערב החג משפחתו של הרב הראשי **יצחק ניסים**. כשהגיע לבית הרב גליון היומון הצופה של ערב החג, גילו להפתעתם שבעתון פורסמה תמונת הרב, כשהוא קצוץ זקן. לפי התמונה נראה כאילו הרב הוא בעל זקן תיש, בעוד שלמעשה יש לו זקן נאה ושלים. מקורבי הרב פנו לראשי המפלגה הדתית-לאומית, האשימו אותם כי פרסמו בכונה תמונה מסולפת זו. למרות המחאה, הדפיס הצופה ביום השני האחרון בפעם נוספת את אותה התמונה. . . . הפתעה אחת רת היתה לאחרונה לקוראי הצופה עצמם, שמצאו בעתונם התקפות מרובות על ראש עיריית ירושלים **גרשון אגרון**, ולא ידעו את הסיבה לכך. באחד הדיונים בעיריית ירושלים, כשהתגלגלה השיחה להבדלי הרמה במקצועות שונים, ציטט אגרון, לשעבר עוזר רך גרוזלס פוסט המפאיי הכושל, דוגמה ממצועות: "יש עתונים טובים כמו דבר ו' הארץ, ויש עתונים רעים כמו, למשל, הצופה, המעתיק חדשות מאחרים ועורך בצורה גרועה." כשנודע הדבר לעורך הצופה **פה שבתאי** (ש.ש. דניאל) דונויחיא, הוא הכריז מלחמה על ראש עיריית הבירה. . . . להתרגשות דתית מיוחדת זכה השנה עורך הוצאת עטיונד **בשה צורת**. בניגוד לשינים קודמות, בילה השנה את ימי החג בתפילה, בבית הכנסת ישורון בירושלים. ביום השני של החג נקרא אף לעלות לתורה באותו בית-כנסת מי שהיה שר הדת, **משה שפירא**. . . . הדין **משה סגור**, שזוד לא מנבר מטיל גופש ברחבי ברית-המועצות, סיפר כי הוא התארס בברית-הבראה בהיי קוקא, בו נכש אותה שעה גם ציר ברית-המועצות במונגוליה היחזונית, ו**אצ'ימלאב מולוטוב**, מי שהיה פעם שר החוץ של ברית-המועצות. . . . מפקד חיל האוויר, אלוף-משנה **עזר וויזמן**, גילה השבוע מפרט חשש. בראש השנה התארס אצל **מקסים סלומון**, צלם העתונות שהפך למחשש פני חוף הכנירה, הלהבה במויחז מפאני-המים של מקסים, אלוף הסילונים בילה כמעט יום שלם על המים. . . . לא כל כך נעים היה מצבו של איש צבא אחר, שאינו עתה בשירות פעיל, אחרי שעסק בחפירות ארכיאולוגיות, ונצטו אלוף **משה דרין** מנגיפים שהתיישבו בקרקפתו והביאו בעקבותיהם גירוי ופצעים. בעקבות פגע זה גולח ראשו של דרין. . . . בתו של האלוף, סגן **יעל** ("יולה") **דרין** בת ה-20, היתה פטורה מלראות את אביה קרה, לפני שבועיים נסעה לאיטליה, הודיעה על שתקדיש את זמנה שם לכתיבת ספר אוטוביוגרפיה על הרפתקאותיה. . . . בשיר טר הומוריסטי נתקל מפקד-לח"י לשעבר, איש הפלוגה השמינית **נתן ילין-מור**, הנהג לנודע במהירות מופרזת מתלאביב לחוג החקלאית הגדולה בדרום הארץ, אותה הוא מנהל. באחת הנסיעות האלה נעצר עלידי שוטרי שביקש באדיבות רבה: "רשיון טיטה בבקשה"

כוכביהשנה בארדו ובעל מיועד מס' 2 עסק לא רע

בנו עידוא. לעידוא יש נסיון תיאטרוני עשיר. הוא היה שבועות מספר בלהקת הנוח"ל הצבאית, ובשיר 12 טון היה זה הוא ששר בקול בס את השורה היחידה שאמר בכל ההצגה: "כי דרס אותו דילד 12 טון". . . . רבים הם התמהים לאן נעלמה לפתע **נירה עמרני** בת קיבוץ עין-החורש, שהפכה נערת זוהר תל-אביבית ועבדה בחברת ההסרטה גבע. התשובה היא: נירה איננה בארץ. הסתבר כי בעת שהותם של אנשי צוות המסרטיים של חברת מטרו בארץ, כדי ל' הסרטי תצלומי רקע לסרט בן-חזור, הכירה נירה את צלם הסרטים האיטלקי גיוזפה דה בלסי. אחרי שחזר גיוזפה לאיטליה, המשיך שם לעבוד בהסרטה בן-חזור, הוא שלח כרטיס נסיעה לנירה. למרות שהכרטיס היה לכיתוף אחד, נירה נסעה. אלה ששכחו לומר לה משהו לפני נסיעתה הפתאומית ויכלו לצלצל אליה לפי הטלפון מספר 200751. רומא, כמובן. . . . במשפחתו של **יורם מטמור** שוב הכל שלח ותקין. אחרי שי יורם פנה באמצעות עורך-הדין **משה שווייג** אל הרבנות הראשית, הסכימו אנשי הרבנות לתת לו את תעודת-הנשואין שלו, אותה עיכבו קודם לכן. . . . השמועות ש' פשטו בעיר, על נשואיהם הקרובים של ראש בתינהל יפו **אברהם שגשגרבן** וה' רכיילית **מירה אברך**, אין להם יסוד, כנראה. מר שכטרמן הכחיש השבוע בכל תוקף כי הוא עומד להינשא, או כי יש לו כוונה מעין זו.

★★★ עסקים ומשפחתים

מאז סערת עתון הרפשי ההוליוודי קונ' פידנשל, לא עמדו כוכבי הקולנוע של מצע' מות הבר העולמיות במרכז ההתעניינות של מיליוני הצופים בעולם, כמו השבוע. במרכז הסערה הגדולה ביותר עמדה אלמנתו של מייק טוד, הכוכבת **אלזבט פיינלור** בת ה-26, חמישה חדשים בלבד אחרי שבעה נהרג בתאונת מטוס קלנית, הנוכרה ליו בעתיד.

פסוקי השבוע

- **הרב הראשי יצחק ניסים**, על דויד בן-גוריון: "בזמן שקראתי את ברכת ראש השנה של הנשיא איזנהואר, והשוותיה עם הברכה ששיגר לנו ראש ממשלתנו, דויד בן-גוריון, ירום הודו, בשתי ונכלמתי. כי איזנהואר הזכיר תורת ישראל וקיום מצוותיה, ובן-גוריון לא. . . אבל אני מאחל לראש הממשלה שיחזור בתשובה. יש לו דוקא זכויות, והן תסענה ביו."
  - **עמנואל סלר** הנציג היהודי של ברקלין בקונגרס האמריקאי, המבקר עתה בארץ: "אפשר לסמוך על הגינתו של נאצר, כמו שאפשר לסמוך שיצמחו שערות על קרחתו של כרושצ'וב."
  - **פרופסור ערי ז'בוטינסקי**, למראה השרידים השמורים היטב של בית הכנסת היהודי העתיק בכפר ברעם: "אנשי ברעם שמרו על בית-הכנסת שלנו במשך 1500 שנה, ואנו הרסנו את הכפר שלהם בעשר שנים."
  - **המופרי ש"י עגנון**: "מדוע לא יבואו נטורי קרתא להפגין ליד ביתי נגד התנועה והרעש שבשבת?"
  - **אפרים קישון**, על בצל ירוק: "אין אנו קוראים לעצמנו תיאטרון — אין לנו עדיין משברים בשביל זה."

מקור

בעורך התורכים

פרשת ניל"י (מאת יעקב יערי פולטי קין; 480 עמוד; הוצאת עיידית) היא פרשת מחתרת הריגול, שהקימו בני מושבות ה' שפלה של ארץ ישראל בתקופת מלחמת העולם הראשונה, להעברת ידיעות צבאיות לבריטים שלחמו בשליטי הארץ התורכיים. מכל עשרות הספרים והחוברות שעסקו או נגעו בפרשה זו, זהו אולי הסיכום המקיף ביותר של פעולות רשת הריגול, ודמויות האנשים שנטו בה חלק, על רקע התקופה.

לולא היו ההתרחשויות מבוססות על עובדות היסטוריות, קל היה לחשוב כי נלקחו מתוך רומן ריגול והרפתקאות דמיוני, או מתוך מערבון הוליוודי. ואמנם, יש הרבה מאורות המערב הפרוע באוירת התקופה. דוגמא לאוירה זו היא פרשת הגדעונים, ארגון השומרים היהודים של בני זכרון-יעקב, אשר דחק במושבה את ארגון השומרים של הפועלים היהודים השומר. אנשי השומר לא סלחו להם על כך. כאשר, באחד הימים, רכב אבשלום פינברג, בן חדרה ואחר כך מראשי ניל"י, לראשון-לציון, תפסו אותו אנשי השומר, העליבו באזניו את ראש הגדעונים אלכסנדר אהרונסון. פינברג תבע אותם מיד למשפט, בפני ועד המושבה של ראשון. לביטור המשפט הופיע פינברג מלחה בחמישה רוכבים מווינים, איים על חברי הוועד שאם לא יפסדו בצדק יבואו שלושים גדעונים וירו 300 יריות על המושבה. לאות הפגנה ראשונה. אחר כך ישתמשו באמצעים אחרים. או היה משפט צדק.

שרה והפאשא. ניל"י (ראשי תיבות של נצח ישראל לא ישקר) הוקמה ביומא של הארגון אהרון אהרונסון, בעל המכונית הפרטית הראשונה בארץ-ישראל ומנהלת תחנת הנסיונות החקלאית בעתלית, שהוקמה עלידי הממשלה האמריקאית, כאות הוקרה להשגיו המדעיים.

חברי ניל"י אספו ידיעות בכל הארץ. חלק מהן סיפקו קצינים יהודים התורכי. אהרון אהרונסון עצמו התיידד עם גימלא פאשא, שר המינה ומפקד המחנה התורכי שנשלח לכבוש את מצרים מידי הבריטים, השתמש בידיעותיו לשם גניעה חפשיית, ו' אף ניסה להוציא ממנו ידיעות.

אחתו של אהרון, שרה אהרונסון האגי דתית, שבילדותה שדדה פעם שיירת גלילי ערבית רק כדי להוכיח לערבים שגם גליליים דים מסוגלים לשדוד, ניצלה את יופיה ו' נישתלה לשם איסוף ידיעות. אגב, שרה הכי רה גם את הקולונל לורנס המפורסם, הבריטי שעורר את המרד הערבי. היא ניסתה לרכוש אותו למען היהודים. התוצאה הממשית: לורנס הקדיש לה שיר הערצה. את הידיעות היו אנשי ניל"י מעבירים מתחנת הנסיונות בעתלית, באמצעות איותות אורות לספינה אנגלית שעברה בחוף, ב' סימני כביסה שתלתה שרה על הגג לאור היום, ושניקלו עלידי סיניה יאפנית; ב' אמצעות יונידואר, שאחת מהן הסגירה מאוחר יותר את המחנות כולה. אולם ה' שיטה המקובלת היתה של' שחית אנשים מהאגיה לחוף, לשם החלפת קשרים.

קרב בורבר. אנשי ניל"י לא היו רק אידיאליסטים. הם היו צעירים הרפתקנים ש' אהבו להתהולל, להתפאר בפומבי במעשי הריגול שלהם — תופעות שהשניאו אותם על כל חוגי הישוב מימין ומשמאל.

הדמות הציונית והמסעירה ביותר בספר היא דמותו של איש ניל"י יוסף ליזאנסקי. ליזאנסקי, שהיה שומר בבאר-טוביה ובחנת רוחמה בדרום, היה סיפוס של בידואי מוב' הק. הוא ניסה יחד עם אבשלום פינברג לעבור את קוי התורכים ליד תעלת סואץ, ניהל במשך שעות קרב מר עם כנופיה של 30 בדואים, שבסופו נהרג אבשלום והוא עצמו נפצע קשה. הוא היה גם האחרון מאנשי ניל"י שלא נתפס בידי התורכים. כמעט כל הצבא התורכי בארץ עסק בחי' פושם אחריו, וגימלא פאשא איים להרוס את זכרון-יעקב אם לא יוסגר ליזאנסקי. לבסוף, אחרי נדודים ממושכים בעירות ו' בהרים, הסגיר ליזאנסקי את עצמו בידי אנשי השומר ליד כפר-סבא. אלה לא ידעו מה לעשות בו, העבירוהו לתל-עדשים ב' עמק, שם החליטו אנשי השומר פה אחד להרגו. הביאוהו לתגור במחולה, ואחד ה' אנשים ירה בו. אולם יוסף רק נפצע, עשה עצמו כמת, הצליח לברוח. אחרי נדודים ב' משך חדשים בכל רחבי הארץ, כשהוא מוח' רם ונרדף, נתפס ליזאנסקי במקרה עלידי בדואים שלא הכירוהו, חשבו שהוא רוצח לגנוב גמל. היה זה סוסו, וסוף ניל"י.